

ΑΡΘΡΑ

Σκόρπιες σκέψεις για την αυτοδιαχείριση

» Πολλές φορές στο παρελθόν η Αριστερά έχει κάνει την εκτίμηση ότι ο καπιταλισμός βρίσκεται σε δομική κρίση, άρα χρειάζεται ένα σπρωξιματάκι για να τον γκρεμίσουμε. Στην πράξη όμως αποδείχθηκε πως το καπιταλιστικό σύστημα είναι ευέλικτο και έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζεται ανάλογα με τις συνθήκες. Η μεγάλη οικονομική κρίση της δεκαετίας του '30, αντί να διαλύσει την Αμερική, την έβγαλε δυναμωμένη, με τη χρησιμοποίηση του κείνσιανού μοντέλου και φυσικά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, που την ευνόησε, αφού άφησε σχεδόν ανέπαφη την οικονομία της, ενώ καταστράφηκαν όλες οι ανταγωνίστριες μεγάλες οικονομικές δυνάμεις. Κάτι αντίστοιχο μπορεί να γίνει και σήμερα με την οικονομική κρίση, εάν η Αριστερά δεν παρέμβει αποφασιστικά για να βγάλει την κοινωνία από την κατάρρευση. Εάν τους χαρίσουμε χρόνο, ο καπιταλισμός θα καταφέρει και πάλι να φτιασιδωθεί και να κυβερνήσει είτε με μορφή συνεργασίας με τους «πρόθυμους» του κυβερνητισμού.

Το ζητούμενο, όμως, είναι, εμείς, που οραματιζόμαστε τον σοσιαλισμό ως το οικονομικό μοντέλο που θα αντικαταστήσει τη βαρβαρότητα του καπιταλισμού, να σχεδιάσουμε ένα ευέλικτο και εφαρμόσιμο οικονομικό σύστημα που θα υποκαταστήσει τις σημερινές σχέσεις παραγωγής. Το σοβιετικό μοντέλο της οικονομίας του κεντρικού σχεδιασμού, που κυριάρχησε στις χώρες του λεγόμενου υπαρκτού σοσιαλισμού επί δεκαετίες, αποδείχθηκε ένα άγεγκτο και γραφειοκρατικό μοντέλο, αναποτελεσματικό και καθόλου ανταγωνιστικό προς το καπιταλιστικό σύστημα.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ, που όλα δείχνουν πως θα κληθεί από τον ελληνικό λαό να κυβερνήσει και χωρίς να κατέχει την πλειοψηφία, που θα τον διευκόλυνε να εφαρμόσει αμιγώς το πρόγραμμά του, το σύστημα της αυτοδιαχείρισης των επιχειρήσεων ίσως να είναι το πλέον ενδεδειγμένο. Οι αυτοδιαχειριζόμενες επιχειρήσεις σε επιλεγμένους τομείς της παραγωγής, κυρίως εντάσεως εργασίας στην αρχή, για να έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα απέναντι στις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, ίσως είναι καλή επιλογή.

Ο πρόεδρος της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, σε επίσκεψή του τελευταία στη Θεσσαλονίκη, πήγε στο εργοστάσιο της BIOME, το οποίο έχει τεθεί σε επαναιετοργαία με αυτοδιαχείριση από τους εργαζόμενους. Θα χαρούμε με την επιτυχία αυτής της δύσκολης προσπάθειας, αλλά δεν θα είναι το δείγμα για την εξαγωγή συμπερασμάτων, διότι κινούνται σε ένα εθνικό πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον.

Εμείς σήμερα οφείλουμε να επεξεργαστούμε όχι μόνο το νομικό πλαίσιο λειτουργίας των αυτοδιαχειριζόμενων επιχειρήσεων, αλλά και την οργανωτική τους δομή και την οικονομική τους προοπτική στο νέο οικονομικό περιβάλλον που οραματιζόμαστε.

Η αλληλεγγύη θα είναι δύναμή μας

Στο αρχικό στάδιο εφαρμογής της αυτοδιαχείρισης μπορούν να επιλεγούν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, για να είναι ευέλικτες και να χρειάζονται περιορισμένες χρηματικές επενδύσεις. Η επένδυση μπορεί να γίνει και από το κράτος, με την προϋπόθεση αυτά τα χρήματα να επιστραφούν, γιατί είναι πλούτος ολόκληρης της κοινωνίας. Η επιστροφή των χρημάτων θα γίνει χωρίς τον ληστρικό τραπεζικό τόκο, σε εύλογο χρονικό διάστημα. Οι επιχειρήσεις αυτές θα έχουν πολλά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις ανταγωνίστριες καπιταλιστικές επιχειρήσεις, όπως τον ανθρώπινο παράγοντα που θα αισθάνεται την επιτυχία της επιχείρησης ως προσωπική τους υπόθεση. Επίσης, ένα άλλο πλεονέκτημα είναι η εκμετάλλευση της υπεραξίας της δουλειάς τους, δηλαδή, πολύ απλά, τα κέρδη του επιχειρηματία θα μένουν στην επιχείρηση και στους εργαζόμενους.

Το σύστημα της αυτοδιαχείρισης, εκτός από τη μεταποίηση, μπορεί να εφαρμοστεί και στον αγροτικό τομέα, όσο και στον τουρισμό. Οι ακαλλιέργητες σήμερα εκτάσεις, ή και η ακαλλιέργητη εκκλησιαστική περιουσία, μπορούν να δοθούν σε ακτιβιστικές αγρότες να τις αυτοδιαχειρισθούν. Το κράτος, με μια μικρή χρηματική επένδυση μπορεί να δημιουργήσει μια πρότυπη επιχείρηση, σε φιλικό πολιτικό περιβάλλον. Να βοηθήσει δηλαδή την αυτοδιαχειριζόμενη αγροτική επιχείρηση με γεωπόνους οι οποίοι θα δίνουν στους αγρότες συνεχείς πληροφορίες και τεχνονγνωσία, όταν δεν υπάρχει, ενώ το κράτος θα έχει εκπονήσει αγροτικό σχεδιασμό που θα ξεκινήσει από την αρχή και θα απαντήσει στα ερωτήματα.

Τι μας συμφέρει να παράγουμε, πώς θα τα παράγουμε, πού θα πουλάμε και σε ποιες τιμές; Αυτές οι επιχειρήσεις θα παράγουν τα προϊόντα που θα ζητάει ο καταναλωτής, είτε στην ελληνική, είτε στη διεθνή αγορά. Ρόλος του κράτους είναι να φροντίζει και για τις εξαγωγές των προϊόντων αυτών των επιχειρήσεων, που θα βοηθούν την οικονομία στο ισοζύγιο εισαγωγών-εξαγωγών.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ, που όλα δείχνουν πως θα κληθεί από τον ελληνικό λαό να κυβερνήσει και χωρίς να κατέχει την πλειοψηφία, που θα τον διευκόλυνε να εφαρμόσει αμιγώς το πρόγραμμά του, το σύστημα της αυτοδιαχείρισης των επιχειρήσεων ίσως να είναι το πλέον ενδεδειγμένο. Οι αυτοδιαχειριζόμενες επιχειρήσεις σε επιλεγμένους τομείς της παραγωγής, κυρίως εντάσεως εργασίας στην αρχή, για να έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα απέναντι στις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, ίσως είναι καλή επιλογή

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ*

μή έως 16 δολάρια το κιλό.

Αναμενόμενο θα είναι το σμποτάρισμα αυτών των προϊόντων από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις που ελέγχουν τη διακίνηση των προϊόντων. Η απάντησή μας σε αυτό το ενδεχόμενο θα είναι η ίδρυση στις πόλεις αυτοδιαχειριζόμενων εμπορικών επιχειρήσεων, που θα διακινούν τα προϊόντα μας και όπλο μας θα είναι η αλληλεγγύη των πολιτών. Σε αυτό το εγχείρημα υπάρχει και η σχετική εμπειρία από την «αγορά χωρίς μεσάζοντες».

Υπάρχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα και στον τουριστικό τομέα, με την ίδρυση αυτοδιαχειριζόμενων τουριστικών επιχειρήσεων που θα ανταγωνιστούν στα ίσα τις μεγάλες τουριστικές επιχειρήσεις με τα βραχιολάκια, που συνθλιβουν τις μικρές επιχειρήσεις των τουριστικών περιοχών. Οι δικές μας επιχειρήσεις θα υπερισχύσουν στην ποιότητα των υπηρεσιών που θα προσφέρουν, στο ανθρωπινό δυναμικό που θα είναι πιο παραγωγικό και φιλικό στον πελάτη και στη νέα κουλτούρα που θα αντικαταστήσει το «προκάτ τουριστικό προϊόν». Αυτές οι επιχειρήσεις θα έχουν την προτίμηση της ελληνικής κοινωνίας, διότι η αλληλεγγύη είναι η δύναμή μας, και φυσικά από το φιλικό κράτος με τη μορφή κοινωνικού τουρισμού. Μέσα από αυτές τις επιχειρήσεις θα αναδειχθούμε τον ελληνικό πολιτισμό, αρχαίο και νεότερο, και την ελληνική φιλοξενία.

Αυτοδιαχείριση με άμεση δημοκρατία

Στην καρδιά του νομικού πλαισίου λειτουργίας των αυτοδιαχειριζόμενων επιχειρήσεων θα είναι η άμεση δημοκρατία. Η γενική συνέλευση των εργαζομένων θα παίρνει τις σημαντικές αποφάσεις και θα συγκαλείται σε τακτά χρονικά διαστήματα, ίσως και κάθε μήνα. Η Γ.Σ. θα αποφασίζει για τα σημαντικά θέματα της επιχείρησης, την παραγωγή, τις τιμές πώλησης, το μέρος των κερδών που θα μοιράζεται στους εργαζόμενους και το μέρος που θα προορίζεται για επενδύσεις. Δικαίωμα συμμετοχής στη Γ.Σ. θα έχουν όλοι οι εργαζόμενοι, ισότιμα, χωρίς ταυτόχρονα να είναι και υποχρεωσή τους και χωρίς να εμποδίζεται η Γ.Σ. από την απουσία τους.

Από τη Γ.Σ. θα εκλέγεται στο εργατικό συμβούλιο και ο συντονιστής του. Ο αριθμός των μελών του εργατικού συμβουλίου θα είναι ανάλογος με το μέγεθος της επιχείρησης και θα

αποφασίζει για τα τρέχοντα θέματα της επιχείρησης. Η θητεία του θα είναι διετής και θα κρίνεται από τη Γ.Σ., με δικαίωμα και την κατάργησή του εάν συντρέχει σοβαρός λόγος. Η Γ.Σ. θα εκλέγει και τα υπόλοιπα ενδιάμεσα όργανα.

Το κράτος θα διορίζει ένα μέλος στο εργατικό συμβούλιο, το οποίο θα συμμετέχει χωρίς δικαίωμα ψήφου, διότι δεν θα έχει εκλεγεί από τη Γ.Σ. Ο ρόλος του θα είναι να βοηθάει την επιχείρηση μεταφέροντας τεχνονγνωσία και να ελέγχει τα οικονομικά της αυτοδιαχειριζόμενης επιχείρησης ώστε να αποφευχθούν οικονομικές ατασθαλίες. Εάν προκύψουν παρανομίες στη διαχείριση των οικονομικών, θα αντιμετωπίζονται ως κακοουρηματικές πράξεις με αυστηρότατες ποινές.

Η κυβέρνηση θα πρέπει επίσης να φροντίζει να μπει στην εκπαίδευση, ειδικά στην τριτοβάθμια, η επιστημονική γνώση της διοίκησης των αυτοδιαχειριζόμενων επιχειρήσεων, κάτι αντίστοιχο με το τμήμα που υπάρχε σήμερα στα οικονομικά πανεπιστήμια της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Τα πλεονεκτήματα υπερισχύουν των μειονεκτημάτων

Το μειονέκτημα που θα αντιμετωπίσουν οι αυτοδιαχειριζόμενες επιχειρήσεις είναι να αναπτύξουν οι εργαζόμενοι υπέρμετρα το προσωπικό τους συμφέρον μέσα από τις αυτοδιαχειριζόμενες επιχειρήσεις, να κλειστούν στενά στα συμφέροντά της και να κινούνται ανταγωνιστικά με τις άλλες παρόμοιες επιχειρήσεις και την κοινωνία. Η αυτοδιαχείριση είναι ένα μοντέλο διοίκησης που σπνρίζεται σε βαθιά πολιτικοποιημένους ανθρώπους, με αναπτυγμένο το αίσθημα της αλληλεγγύης. Επίσης, θα αντιμετωπίσουν λυσσαλέο πόλεμο από το οικονομικό και πολιτικό κατεστημένο.

Τα πλεονεκτήματα είναι πάρα πολλά και κυρίως η δυνατότητα να βοηθήσουν στη γρήγορη ανάπτυξη της χώρας και της επιχείρησης με ποιότητα στη ζωή των εργαζομένων και στο προϊόν που παράγουν. Θα προσφέρουμε απασχόληση σε χιλιάδες ανέργους και θα αξιοποιήσουμε με προοπτική το ανθρωπινό δυναμικό της χώρας, το οποίο η πολιτική των Μνημονίων οδηγεί στη μετανάστευση. Θα πείσουμε την ελληνική κοινωνία και θα εμπνεύσουμε για το όραμά μας, που είναι μια κοινωνία με δικαιοσύνη και αξιοπρέπεια. Χρειάζεται πολιτική παιδεία για την αυτοδιαχείριση, συλλογική σκέψη, κουλτούρα, πολιτισμό και αλληλεγγύη.

* Ο Παναγιώτης Ιωακείμιδης είναι μέλος του ΣΥΡΙΖΑ Δικαστικών Υπαλλήλων